

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Тетяна Шаповалова

Маріупольський державний університет

Анотація:

У статті розкрито умови оптимізації оздоровчої роботи в навчальних закладах і визначено основні здоров'язбережувальні освітні технології, змістом яких є засоби фізичної культури як найбільш доступні й оптимальні чинники формування та збереження здоров'я дітей і молоді. Обґрунтовано систему заходів, що охоплює взаємозв'язок і взаємодію всіх факторів освітнього середовища, спрямованих на збереження здоров'я дитини на всіх етапах її навчання та розвитку. Показано, що принципи збереження здоров'я, поширені в сучасному освітньому просторі, беруть свій початок із педагогічної спадщини видатних мислителів, учених, педагогів різних країн та історичних епох.

З'ясовано, що основні положення нової парадигми освіти ґрунтуються на впровадженні здоров'язбережувальних технологій у практику освітніх закладів, що допомагає розв'язати проблеми модернізації сучасного освітнього процесу з урахуванням особистісно-діяльнісного аспекту.

Акцентовано на тому, що обізнаність із здоров'язбережувальними технологіями, володіння ними та їх застосування – найважливіші складники професійної компетентності сучасного фахівця з фізичної культури та реабілітації. Робота в тісному взаємозв'язку з медичними працівниками, практичними психологами, соціальними працівниками – усіма, хто зацікавлений у збереженні та відновленні здоров'я населення, дає змогу створити здоров'язбережувальне середовище, центром якого є здоров'язбережувальна діяльність майбутнього фахівця з фізичної культури та фізичної реабілітації.

Схарактеризовано класифікації здоров'язбережувальних освітніх технологій, в основі визначення яких – ключові цілі й завдання, а також провідні засоби здоров'язбереження, що застосовуються в педагогічному процесі закладу вищої освіти.

Доведено, що використання біоенергетичних властивостей природи формує у студентів позитивну мотивацію до здорового способу життя.

Ключові слова:

здоров'язбережувальні освітні технології; здоров'язбережувальне середовище; здоровий спосіб життя; біоенергетична здоров'язбережувальна технологія; вищий навчальний заклад.

Аннотация:

Шаповалова

Татьяна.

Здоровьесберегающие технологии в образовательном пространстве.

В статье раскрыты условия оптимизации оздоровительной работы в учебных заведениях и определены основные здоровьесберегающие образовательные технологии, содержанием которых являются средства физической культуры как наиболее доступные и оптимальные факторы формирования и сохранения здоровья детей и молодежи. Обоснована система мер, охватывающая взаимосвязь и взаимодействие всех факторов образовательной среды, направленных на сохранение здоровья ребенка на всех этапах его обучения и развития. Показано, что принципы сохранения здоровья, которые распространены в современном образовательном пространстве, берут свое начало в педагогическом наследии выдающихся мыслителей, ученых, педагогов разных стран и исторических эпох.

Выяснено, что основные положения новой парадигмы образования основываются на внедрении здоровьесберегающих технологий в практику образовательных учреждений, что помогает решить проблемы модернизации современного образовательного процесса с учетом личностно-деятельностного аспекта.

Акцентируется на том, что знания здоровьесберегающих технологий, владение ими и их применение – важнейшие составляющие профессиональной компетентности современного специалиста по физической культуре и реабилитации. Работа в тесной взаимосвязи с медицинскими работниками, практическими психологами, социальными работниками, всеми, кто заинтересован в сохранении и восстановлении здоровья населения, позволяет создать здоровьесберегающую среду, центром которой является здоровьесберегающая деятельность будущего специалиста по физической культуре и физической реабилитации.

Охарактеризованы классификации здоровьесберегающих образовательных технологий, в основе определения которых – ключевые цели и задачи, а также ведущие средства здоровья, применяемые в педагогическом процессе заведения высшего образования.

Доказано, что использование биоэнергетических свойств природы формирует у студентов положительную мотивацию к здоровому образу жизни.

Ключевые слова:

здоровьесберегающие образовательные технологии; здоровьесберегающая среда; здоровый образ жизни; биоэнергетическая здоровьесберегающая технология; высшее учебное заведение.

Resume:

Shapovalova

Tetiana.

Health

preserving technologies in the educational space.

The article reveals the conditions for optimizing health work in educational institutions, and identifies the main health preserving educational technologies, the content of which is the means of physical culture as the most accessible and optimal factors in forming and maintaining the health of children and youth. The system of measures is substantiated, which includes the interconnection and interaction of all factors of the educational environment, aimed at maintaining the health of a child at all stages of his/her learning and development. The principles of maintaining health in the modern educational space originate from the pedagogical heritage of prominent thinkers, scientists, educators from different countries and historical epochs. The need to improve modern education through the introduction of health preserving technologies in the practice of educational institutions, solving the problem of modernization of the modern educational process, its personal and activity aspect is based on the introduction of health preserving technologies, which are the main provisions of the new education paradigm.

Emphasis is on the fact that knowledge, mastery and application of health preserving technologies is one of the most important components of a modern specialist professional competence in physical culture and rehabilitation. Working closely with health professionals, practical psychologists, social workers, all those who are interested in maintaining and restoring the health of the population, provides an opportunity to create a health preserving environment, the center of which is the health preserving activities of future physical education and physical rehabilitation professionals.

Classifications of health preserving educational technologies, which are determined by the dominance of goals and tasks, as well as the leading means of health preserving pedagogical process in higher education, are considered.

It is proved that the use of natural bioenergetic properties form a positive motivation for students to a healthy lifestyle.

Key words:

health preserving educational technologies; health preserving environment; healthy way of life; higher educational institution.

Постановка проблеми. Сучасна система освіти України використовує різноманітні педагогічні технології. Через погіршення здоров'я дітей та молоді, усе більше уваги приділяється здоров'язбережувальним технологіям.

За визначенням ЮНЕСКО, педагогічна технологія – це системний метод, що визначає весь процес викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії для оптимізації форм освіти.

Будь-яка педагогічна технологія має відповідати основним критеріям технологічності – концептуальності, системності, керованості, ефективності, відтворюваності.

Однак потрібно розуміти, що нова якість освіти, яка забезпечила б розвиток сучасного суспільства, може бути досягнута лише за умов організації такого навчально-виховного процесу, який не зашкодить здоров'ю дітей та молоді і буде спрямований на збереження, зміцнення та формування здоров'я учасників навчально-виховного процесу. А це вимагає від педагогів застосування нових освітніх підходів до виховання на основі здоров'язбереження (Волкова, 2008).

У Законі України «Про вищу освіту» наголошено на необхідності вдосконалення сучасної освіти шляхом упровадження здоров'язбережувальних технологій у практику освітніх закладів, адже розв'язання проблеми модернізації сучасного освітнього процесу, його особистісно-діяльнісний аспект ґрунтуються саме на впровадженні здоров'язбережувальних технологій, які є основними положеннями нової парадигми освіти.

З огляду на це, важливою стає освіта в галузі здоров'я людини, оскільки, з одного боку, сучасна система української освіти характеризується прогресивними тенденціями, гуманізацією, гуманітаризацією, особистісно орієнтованим підходом до навчання і виховання дітей та молоді, а з іншого – такою організацією педагогічного процесу, що руйнує здоров'я і призводить до сповільнення фізичного та психічного розвитку молодого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядаючи принцип збереження здоров'я в сучасному освітньому просторі, варто нагадати, що його коріння слід шукати в педагогічній спадщині видатних мислителів, учених, педагогів різних країн та історичних епох – Сократа, Демокрита, Платона, Аристотеля, Сенеки, Марка Квінтіліана, Вітторіно да Фельтре, Е. Роттердамського, Ф. Рабле, Я. Коменського, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковороди, Й. Песталоцці, А. Дистервега, К. Ушинського, Г. Ващенко, С. Русової, В. Сухомлинського.

З кінця 70-х років минулого століття в Україні зросла увага до педагогічних технологій. У

науковій літературі наведено понад 300 тлумачень цього поняття, які залежать від того, як автор уявляє собі структуру та складники освітнього технологічного процесу. Водночас усі автори одностайні щодо визначення мети педагогічної технології – підвищення ефективності навчально-виховного процесу та гарантування досягнення учнями запланованих результатів навчання.

Проблемами розроблення й упровадження здоров'язбережувальних, здоров'язміцнювальних та здоров'яформувальних технологій у навчальних закладах займаються О. Аксьонова, Т. Бережна, Н. Белікова, Т. Бойченко, О. Ващенко, І. Волкова, М. Гончаренко, В. Горащук, Л. Горяна, О. Дзятківська, О. Дубровкіна, І. Єрохіна, Т. Карасьова, О. Мітіна, О. Михеєнко, О. Московченко, О. Пехота, О. Попов, С. Свириденко, В. Сериков, М. Смирнов, В. Сонькін та ін.

Проблема впровадження здоров'язбережувальних технологій, через свою актуальність, широко вивчається сучасними українськими та зарубіжними дослідниками. Так, зокрема О. Богініч, Н. Денисенко, О. Івахно, В. Оржеховська та інші вчені сформулювали поняття «здоров'язбережувальні технології» та розробили їх класифікацію. О. Байер, Н. Букреевій, Н. Семеновій та ін. належать авторські розробки здоров'язбережувальних технологій.

Формулювання цілей статті. Мета статті: розкрити особливості вдосконалення рекреаційно-оздоровчої діяльності студентів – майбутніх фахівців із фізичного виховання шляхом використання здоров'язбережувальних освітніх технологій.

Виклад основного матеріалу. До здоров'язбережувальних освітніх технологій належать технології, використання яких в освітньому процесі йде на користь дитині. Це прийоми, методи, які не завдають шкоди здоров'ю учнів і педагогів, створюють безпечні умови перебування, навчання та роботи в освітньому закладі; технології, що засновані на вікових особливостях пізнавальної діяльності учнів, оптимальне поєднання рухових і статичних навантажень, створення емоційно сприятливої атмосфери, формування позитивної мотивації до навчання, культивування в учнів знань з питань здоров'я.

Як зауважує М. Гончаренко (2010), усі здоров'язбережувальні (валеологічні) технології в освітньому процесі за своїм змістом є інноваційними. На думку науковця, здоров'язбережувальні технології – це послідовна сукупність педагогічних та дидактичних прийомів, форм, засобів та методів, спрямованих на побудову психологічно комфортного

освітнього середовища, що сприяє формуванню здорової компетентної особистості (с. 45–55).

На кафедрі фізичного виховання, спорту та здоров'я людини психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету відповідно до наукової теми кафедри «Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини» розроблено біоенергетичну здоров'язбережувальну освітню технологію, яка дає змогу використовувати енергетику природних об'єктів (рослин, тварин, мінералів) для оздоровлення студентської молоді та гармонізації культурно-освітнього простору. До комплексних здоров'язбережувальних технологій належать: технології комплексної профілактики захворювань, корекції та реабілітації здоров'я (фізкультурно-оздоровчі та валеологічні); педагогічні технології, що сприяють здоров'ю; технології, що формують здоровий спосіб життя.

Поняття «здоров'язбережувальні технології» в нашому дослідженні охоплює всі напрями діяльності вищого навчального закладу щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я майбутніх фахівців.

Основним завданням діяльності педагога ЗВО є формування у студентів позитивної мотивації до здорового способу життя, створення внутрішньої переконаності в її перевагах на основі використання біоенергетичних властивостей природи.

Обізнаність із здоров'язбережувальними технологіями, оволодіння ними й застосування їх – важливі складники професійної компетентності сучасного фахівця з фізичної культури та реабілітації. Робота в тісному взаємозв'язку з медичними працівниками, практичними психологами, соціальними працівниками – усіма тими, хто зацікавлений у збереженні та відновленні здоров'я населення, дає змогу створити здоров'язбережувальне середовище, у центрі якого має бути здоров'язбережувальна діяльність майбутнього фахівця з фізичної культури та фізреабілітації (Белікова, 2009, с. 9).

Як зазначає О. Московченко (2008), здоров'язбережувальні технології – це сукупність наукових знань, засобів, методів і прийомів, що допомагають оцінити функціональні та психофізіологічні параметри здоров'я індивіда; на основі оцінки параметрів здоров'я підібрати адекватне тренувальне навантаження, що дасть змогу підвищити функціональні можливості організму з метою переходу його на новий рівень функціонування для збереження та зміцнення творчого потенціалу, підвищення рівня працездатності й соціальної активності, виконання завдань спортивної підготовленості (с. 21). На думку вченого, здоров'язбережувальні технології передбачають засвоєння теоретичних знань, формування пізнавальної діяльності

з питань методики оздоровчого тренування, здоров'я та його кількісної оцінки за допомогою комп'ютерних технологій, що дає змогу прищепити навички фізичної культури, культури здоров'я, здорового способу життя (с. 40).

Як зауважує Т. Бойченко (2005), сутність здоров'язбережувальних технологій полягає в проведенні відповідних коригувальних психолого-педагогічних та реабілітаційних заходів з метою поліпшення якості життя особистості: формування більш високого рівня її здоров'я, навичок здорового способу життя, забезпечення професійної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості» (с. 2).

На думку Н. Белікової (2009), здоров'язбережувальні технології – це систематичне та послідовне втілення в практику форм, методів і заходів заздалегідь спроектованого оздоровчо-реабілітаційного процесу, який охоплює системний аналіз, наукове обґрунтування, відбір, застосування медико-біологічних, психологічних та соціальних механізмів апробованих і нових систем оздоровчої фізичної культури та контроль за ними (с. 8).

Т. Карасьова (2005) пропонує так класифікувати здоров'язбережувальні технології: медико-гігієнічні технології; фізкультурно-оздоровчі технології; екологічні здоров'язбережувальні технології; технології гарантування безпеки життєдіяльності; здоров'язбережувальні освітні технології (с. 76).

Є. Мітіна (2006) за характером діяльності виокремлює спеціальні (вузькоспеціалізовані) та комплексні (інтегровані) здоров'язбережувальні технології (с. 56–59).

Серед спеціальних здоров'язбережувальних технологій виділяють: медичні (технології профілактики захворювань; корекції і реабілітації соматичного здоров'я; санітарно-гігієнічної діяльності); освітні, що сприяють здоров'ю (інформаційно-навчальні та виховні); соціальні (технології організації здорового і безпечного способу життя; профілактики і корекції девіантної поведінки); психологічні (технології профілактики і психокорекції психічних відхилень особистісного та інтелектуального розвитку).

До комплексних здоров'язбережувальних технологій належать: технології комплексної профілактики захворювань, корекції та реабілітації здоров'я (фізкультурно-оздоровчі та валеологічні); педагогічні технології, що сприяють здоров'ю; технології, що формують здоровий спосіб життя (Мітіна, 2006, с. 58).

О. Попов, Є. Лупаренко, та Л. Бойко (2011) наводять класифікацію здоров'язбережувальних технологій за такими групами:

- *медико-гігієнічні технології* – дотримання та забезпечення належних гігієнічних умов

навчання, виховання, функціонування медичного кабінету, проведення заходів санітарно-гігієнічної освіти, спостереження за динамікою здоров'я дітей, організація профілактичних заходів;

- *екологічні здоров'язбережувальні технології* – виховання у дітей та молоді любові до природи, прагнення піклуватися про неї, створення природних, екологічно оптимальних умов для життєдіяльності людини, гармонія взаємин з природою, що сприяє зміцненню духовно-етичного здоров'я;

- *лікарсько-оздоровчі технології* – упровадження ідей лікувальної педагогіки та лікувальної фізкультури, які забезпечують відновлення фізичного здоров'я;

- *фізкультурно-оздоровчі технології* – фізичний розвиток через загартування, тренування сили, витривалості, швидкості, гнучкості та інших якостей, система дій викладача, які реалізуються під час уроків фізкультури та роботи спортивних секцій і спрямовуються на фізичний розвиток студентів;

- *соціально-адаптувальні та особистісно розвивальні технології* – формування та зміцнення здоров'я учнів, підвищення ресурсів психологічної адаптації особистості, проведення різноманітних соціально-психологічних тренінгів, реалізація програм соціальної та сімейної педагогіки, до яких залучаються не тільки студенти, а й педагоги;

- *гарантування безпеки життєдіяльності* – упровадження в навчально-виховний процес закладу рекомендацій фахівців з охорони праці, цивільного захисту, інженерно-технічних служб, пожежної інспекції;

- *здоров'язбережувальні освітні технології* – це всі ті технології, використання яких в освітньому процесі йде на користь дитині. Це прийоми, методи, які не завдають шкоди здоров'ю учнів і педагогів, створюють їм безпечні умови перебування, навчання та роботи в освітньому закладі; технології, що засновані на вікових особливостях пізнавальної діяльності, оптимальне поєднання рухових і статичних навантажень, створення емоційно сприятливої атмосфери, формування позитивної мотивації до навчання, культивування знань з питань здоров'я (Попов, Лупаренко, & Бойко, 2011, с. 73–76).

І. Волкова (2008) під здоров'язбережувальними технологіями пропонує розуміти:

- сприятливі умови навчання дитини в навчальному закладі (відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, методик навчання та виховання);

- оптимальну організацію навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм);

- повноцінний та раціонально організований руховий режим.

Упровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій, на її думку, пов'язане з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих, лікувально-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язбережувальних технологій.

До здоров'язбережувальних освітніх технологій належать такі групи:

- *організаційно-педагогічні технології*, які визначають структуру навчального процесу, що запобігає перевтомі, гіподинамії та іншим дезадаптаційним станам;

- *психолого-педагогічні технології* – безпосередня робота педагогів-позашкільників на заняттях та психолого-педагогічний супровід усіх елементів освітнього процесу;

- *навчально-виховні технології* – програми, спрямовані на те, щоб навчити вихованців піклуватися про власне здоров'я, та на формування у них культури здоров'я, мотивація до здорового способу життя, запобігання шкідливим звичкам, проведення валеологічної організаційно-виховної роботи.

Знання зазначених технологій, оволодіння ними та їх застосування – важливі складники професійної компетентності сучасного педагога та здоров'язбережувальної компетентності студента.

Зауважимо, що впровадження здоров'язбережувальних освітніх технологій пов'язано з використанням медичних (медико-гігієнічних, фізкультурно-оздоровчих, лікувально-оздоровчих), соціально-адаптованих, екологічних здоров'язбережувальних технологій та технологій гарантування безпеки життєдіяльності.

Сутність здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних технологій полягає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дають змогу зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості», поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища (Бойченко, 2005, с. 1–4).

Аналіз наявних класифікацій здоров'язбережувальних технологій дав змогу виокремити такі їх типи:

- *здоров'язбережувальні* – технології, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі, а також ті, що виконують завдання раціональної організації

виховного процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних норм), відповідність навчального та фізичного навантажень можливостям дитини;

- *оздоровчі* – технології, спрямовані на виконання завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я: фізична підготовка, фізіотерапія, ароматерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музична терапія;

- *технології навчання здоров'я* – гігієнічне навчання, формування життєвих навичок (керування емоціями, подолання конфліктів тощо), профілактика травматизму та зловживання психоактивними речовинами, статеве виховання. Ці технології реалізуються завдяки внесенню відповідних тем до предметів загальнонавчального циклу, введення до варіативної частини навчального плану нових предметів, організації факультативного навчання та додаткової освіти;

- *виховання культури здоров'я* – виховання в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації до здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я, здоров'я родини (Ващенко, & Свириденко, 2006, с. 1–6).

Ми пропонуємо до класифікації, розробленої О. Ващенко, та С. Свириденко, додати біоенергетичну здоров'язбережувальну технологію, яка передбачає використання енергетики природних об'єктів (рослин, тварин, неживих предметів) для оздоровлення, релаксації та соціалізації молодого покоління. Безперечно, будь-яка педагогічна технологія має бути здоров'язбережувальною.

Погоджуючись із думкою Л. Безкоровайної (2007) про те, що поняття «здоров'язбережувальні технології» поєднує в собі всі напрями діяльності фахівця з фізичної культури та фізреабілітації щодо формування, збереження та зміцнення власного здоров'я та здоров'я оточення (с. 20), все-таки зауважимо, що формування майбутнього фахівця з фізичної культури та фізреабілітації й оцінювання ефективності застосовуваних ним здоров'язбережувальних технологій має спиратися на основні особистісні якості та характеристики студентів. До них належать: здібності, від яких залежить якість засвоюваних знань і вмінь; навчання, показниками якого є рівні результативності навчальної діяльності; мотиви, що стимулюють внутрішні механізми індивідуального розвитку та професійного зростання студента як майбутнього фахівця; рефлексія – усвідомлення студентом того, яким він є насправді, якими він сприймає інших, яким

його бачать інші партнери по спілкуванню та спільній діяльності, що є особливо актуальним в умовах рейтингового оцінювання академічних і особистісних досягнень студента.

Ми розробили та апробували біоенергетичну здоров'язбережувальну освітню технологію, яку можна застосовувати в навчальних закладах різного рівня, використовуючи для цього біоенергетику природних об'єктів, адже з давніх-давен людство зверталось за допомогою до природи.

Людський організм, на думку М. Гончаренка, являє собою біоенергетичну структуру, здатну до відновлення, для якої характерні такі особливості:

- наявність цілого ряду функціональних побудов, які контролюють усі аспекти життєдіяльності людини;

- наявність енергоструктурованого потенціалу, який формує рівень здоров'я;

- імунна активність біоенергетичної структури (*Научные Основы Современного Мировоззрения...*, 2011, с. 126–127).

Як твердить Т. Васильєва, людина має енергетичну та біоенергетичну конструкції, які взаємозалежні між собою функціонально.

На сьогодні науково доведено, що рослини, тварини та неживі природні об'єкти випромінюють енергію, яка може зцілювати організм людини. Кожна рослина, а особливо дерево, енергетично впливає на людину та її здоров'я. У кожної людини є власне дерево, на яке вона реагує, близьке за своєю біоенергетикою до неї. Таке дерево може «забрати» наш біль або підживити енергією. За дією на людину дерева поділяють на такі типи:

- *ті, що відбирають*, зменшують енергію людини, зокрема й негативну. До таких дерев належать ялина, тополя, осика, вільха, верба, ялівець, бузок, черемха, калина та всі рослини, що в'ються;

- *ті, що підживлюють*, збільшують енергію людини. Деревами такого типу є дуб, береза, сосна, акація, каштан, липа, горобина, клен, ясен, модрина, яблуня, вишня.

Як твердить Т. Шаповалова (2014), «після контакту з деревом відбираючого типу рекомендується “підзарядитися” від підживлювального. Безперечно, біополя дерев мають позитивний вплив на людину. Наразі біоенергетичні властивості дерев використовують для оздоровлення (релаксації)» (с. 294–300).

Для студентів Маріупольського державного університету, які в майбутньому стануть учителями фізичного виховання, фітнес-тренерами, реабілітологами, розробляють майстер-класи «Оздоровчо-рекреаційні можливості живої природи». Майстер-класи дають змогу ознайомитися з біоенергетичними

здоров'язбережувальними освітніми технологіями, нетрадиційними методами релаксації та реабілітації та засвоїти їх.

Велика увага приділяється методикам викладання навчальних дисциплін, які базуються на здоров'язбережувальних технологіях. Біоенергетичний потенціал природи безмежний – це безперервний процес оздоровлення.

Для сучасних студентів, які бажають підвищити свій фаховий рівень та опікуються здоров'ям, дуже важливо мати найповнішу інформацію про здоров'язбережувальні технології, опанувати їх методики і в майбутньому застосовувати їх під час викладання в закладах освіти.

Висновки. Викладене вище дає змогу дійти висновку, що розроблення й упровадження інноваційних здоров'язбережувальних освітніх технологій вимагає інтегрованого підходу, який передбачає застосування різних методів, що

сприяють зміцненню здоров'я, підвищують якість життя загалом. Розроблені методики дають можливість ефективно впроваджувати біоенергетичні здоров'язбережувальні інноваційні технології в навчально-виховний процес ЗВО. Утім, розглянуті аспекти цієї проблеми не вичерпують усіх питань і не претендують на всебічне її розкриття. Саме тому необхідним є пошук нових здоров'язбережувальних технологій, які сприятимуть створенню потужної мотивації, спонукатимуть до активної реалізації оздоровчих програм.

Для сучасного педагога, який прагне підвищити свій фаховий рівень та опікується здоров'ям своїх вихованців, дуже важливо мати найповнішу інформацію про такі технології, опанувати їх методики та використовувати на практиці в різних закладах освіти.

Список використаних джерел

- Безкоровайна, Л. В. (2007). Впровадження технологій навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту як педагогічна проблема. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 6, 17–20.
- Белікова, Н. О. (2009). Формування здоров'язберігаючої компетентності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 6, 7–10.
- Бойченко, Т. (2005). Валеологія – мистецтво бути здоровим. *Здоров'я та фізична культура*, 2, 1–4.
- Вашченко, О., & Свириденко, С. (2006). Готовність вчителя до використання здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі. *Здоров'я та фізична культура*, 8, 1–6.
- Волкова, І. В. (2008). *Поняття «здоров'язберігаючі технології» та їх класифікації*. URL: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=712.
- Гончаренко, М. С., & Лупаренко, С. Є. (2010). Поняття «валеопедагогіка» та «педагогічна валеологія» у психолого-педагогічній літературі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (3), 45–55.
- Карасева, Т. В. (2005). Современные аспекты реализации здоровьесберегающих технологий. *Начальная школа*, 11, 75–78.
- Митина, Е. П. (2006). Здоровьесберегающие технологии сегодня и завтра. *Начальная школа*, 6, 57–59.
- Московченко, О. Н. (2008). *Оптимизация физических нагрузок на основе индивидуальной диагностики адаптивного состояния у занимающихся физической культурой и спортом (с применением компьютерных технологий)*. (Автореф. д-ра пед. наук). ФГОУ ВПО «Российский государственный университет физической культуры, спорта и туризма», Москва. 59 с.
- Научные основы современного мировоззрения. Валеологический аспект: учебно-метод. пособие. (2011). М. С. Гончаренко (Ред.). Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина. 231 с.
- Попов, О. І., Лупаренко, С. Є., & Бойко, Л. Т. (2011). Психолого-гігієнічна сутність, види та особливості здоров'язберігаючих технологій в умовах сучасного навколишнього середовища. *Довкілля та здоров'я*, 3, 73–76.

References

- Bezkorovaina L. V. (2007) Introduction of learning technologies in the process of future specialists professional training in physical education and sports as a pedagogical problem. *Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sport*, 6, P.17–20. [in Ukrainian]
- Belikova N. O. (2009). Formation of health preserving competence of the future specialist in physical rehabilitation *Pedagogy, psychology and medico-biological problems of physical education and sport*, 6, P. 7-10. [in Ukrainian]
- Boychenko T. (2005).Valeology is the art of being healthy. *Health and physical education*, 2, P. 1-4. [in Ukrainian]
- Vashchenko O., Sviridenko S. (2006). Teacher's willingness to use health technologies in the educational process. *Health and physical education*, 8, P.1-6. [in Ukrainian]
- Volkova I. V. (2008). The concept of “health preserving technologies” and their classification, http://edu-post-diploma.kharkov.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=712 [in Ukrainian]
- Goncharenko M. S., Luparenko S. E. (2010). The concepts of “Valeopedagogy” and “Pedagogical valeology” in the psychological and pedagogical literature. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 1 (3), P.45–55. [in Ukrainian]
- Karaseva T. V. (2005). Modern aspects of the health technologies implementation. *Primary School*, 11, P.75–78. [in Russian]
- Mitina E. P. (2006). Health preserving technologies today and tomorrow. *Primary School*, 6, P.57–59. [in Russian]
- Moskovchenko O.N. (2008). Optimization of physical activity based on individual diagnostics of the adaptive state in those involved in physical culture and sport (with the use of computer technology): abstract for the diss. of Doc. of Pedag.Scienc.: spec. 13.00.04 “Theory and methods of physical education, sports training, health-preserving and adaptive physical culture”. Moscow, 62 p. [in Russian]
- Scientific foundations of the modern world view. *Valeological aspect: educational and methodical manual*. (2011). M. S. Goncharenko (Ed.). Kharkiv: V. N. Karazin KhNU. 231 p. [in Russian]
- Popov O. I. (2011). Psychological and hygienic essence, types and features of health preserving technologies in the modern environment. *Environment and Health*, 3, P.73–76. [in Ukrainian]
- Shapovalova T. G. (2014). Harmonization of cultural and educational space of future teachers through health

Шаповалова, Т. Г. (2014). Гармонізація культурно-освітнього простору майбутніх педагогів через здоров'язберезувальні технології. *Гармонізація культурно-освітнього простору вищої школи: соціально-педагогічні аспекти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (11–13 червня 2014 р.).* В. В. Молодиченко (Ред). Мелітополь: Вид-во МДПУ імені Богдана Хмельницького. С. 356–359.

Відомості про автора:

Шаповалова Тетяна Григорівна
docent.shapovalova@gmail.com
Маріупольський державний університет
просп. Будівельників, 129, м. Маріуполь,
Донецька обл., 87500, Україна

doi: 10.33842/22195203-2022-27-121-127

*Матеріал надійшов до редакції 29. 11. 2021 р.
Прийнято до друку 05. 12. 2021 р.*

technologies. Harmonization of cultural and educational space of higher school: socio-pedagogical aspects: materials of intern. scientific-practical conf. (June 11-13, 2014). Molodychenko V. V. (Ed.). Melitopol: Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University Publishing House, P. 356–359. [in Ukrainian]

Information about the author:

Shapovalova Tetiana Hryhorivna
docent.shapovalova@gmail.com
Mariupol State University
Mariupol, 129 Budivelnkyiv Av.
Donetsk region, 87500, Ukraine

doi: 10.33842/22195203-2022-27-121-127

*Received at the editorial office 29. 11. 2021.
Accepted for publishing 05. 12. 2021.*